

КООРДИНУВАННЯ ВИГОДИ СТЕЙКХОЛДЕРІВ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ

© Рудковський О. В., 2015

Визначено поняття “інтерес” та “економічний інтерес”, встановлено значення процесу “узгодження інтересів” для формування системи безпеки підприємства. Визначено етапи процесу узгодження інтересів, методи реалізації, завдання та кінцеву мету. Встановлено суб’єкти системи безпеки, визначено їх інтереси, а також завдання у забезпеченні корпоративної безпеки. Проаналізовано причини виникнення конфліктів та методи усунення конфліктів інтересів. Встановлено комплекс заходів (алгоритм дії) для узгодження інтересів. Визначено комплекс показників, що використовують для оцінювання якості реалізації корпоративних інтересів безпеки.

Ключові слова: інтерес, економічний інтерес, узгодження інтересів, безпека, економічна безпека, система економічної безпеки, якість організації безпеки.

O. V. Rudkovsky
Khmelnitskiy National University

COORDINATION OF BENEFITS STAKEHOLDERS TO ENSURE THE SECURITY ACTIVITIES

© Rudkovsky O. V., 2015

Describing the features of the functioning of any corporation, we note as an open system, its activity is based on a combination of interests of a large number of parties. The interests of each party can be fundamentally contradictory, and therefore there is an urgent need to harmonize and balance of interests. An important result of the coordination of interests is the organization of corporate security. The process of corporate security lies in the system of measures aimed at implementing secure enterprise, protect against internal and external threats, as well as coordination and balance in space and time the interests of all stakeholders. Therefore, the coordination of economic interests of the company determines its economic freedom, and she, in turn, created on the basis of economic security. Alignment of interests to ensure the economic security of the company – a set of institutional arrangements that are continuous and cyclical. In practice, coordination of interests is to compromise on behavior with respect to all participants and stakeholders. Analysis and evaluation of the activities carried out with regard to the achieved performance indicators. And the end result is the construction of the planned harmonization behaviors and interactions of each party, adapting to existing conditions and adequate response and implementation of the task. Ensuring economic security management creates competitive company and its investment attractiveness. Thereby increasing the value on the stock market. For most investors measure of attractiveness is safety indicators (state of settlements with partners, lack of financial liabilities consisting availability of qualified management personnel, lack of disputes). Organization of corporate security lies in the system of measures to secure the implementation of

the enterprise, protection against internal and external threats, as well as coordination and balance in space and time the interests of all stakeholders, the activities of security corporation, is continuous and cyclical. Thanks to the steps of the balancing of interests, the company also provides security on the part of the environment, relationships which can also carry dangerous nature.

Key words: interest, economic interest, alignment of interests, security, economic security, economic security system, quality security organization.

Постановка проблеми. Функціонуючи як відкрита система, підприємство наражається на велику кількість загроз зовнішнього та внутрішнього середовища, з одного боку, а також з великою кількістю різнонапрямлених інтересів усіх зацікавлених сторін, з іншого, протидія яким передбачає побудову системи захисту. Одним із аспектів системи безпеки є узгодження та збалансування у просторі і часі інтересів усіх зацікавлених сторін. Тому розгляд поняття “економічна безпека” через призму узгодження інтересів набуває важливого значення для побудови ефективного захисту економічної безпеки, подальшого розвитку підприємства, збільшення його ринкової вартості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням та дослідженням поняття “інтереси”, його характеристик, поєднання та узгодження займалися такі вчені, як В. Л. Безбожний [1], А. Н. Доровской [2], С. І. Гольдельман [3], Г. В. Козаченко [4], В. П. Пономарьов [4], О. М. Ляшенко [4], О. Є. Кузьмін [5], Норт Даглас [6], Г. В. Пастернак-Таранушенко [7], Л. И. Петражицкий [8], Н. О. Подлужна [9], В. П. Пономарьов [10], А. С. Соснин [11], И. Т. Тарасов [12] та ін.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Враховуючи твердження, що діяльність кожної компанії ґрунтується на інтересах усіх учасників, які втілені в інтересах груп, інтереси здебільшого є різнонапрямленими, що стає причиною виникнення конфліктів. Тому узгодження інтересів усіх груп передбачає створення стабільних умов функціонування підприємства, формує конкурентоздатність і його інвестиційну привабливість. Відповідно завданням підприємства є створення ефективної системи захисту інтересів: для цього на підприємстві проводиться моніторинг та аналіз стану, відповідно до результатів запроваджуються заходи, які будуть слугувати основою для реалізації поставленої мети.

Цілі статті. Для формування захисту слід об’єктивно оцінити стан захисту та можливість виникнення потенційних конфліктів, тому для підприємства важливо розробити систему показників з оцінювання поточного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корпоративна безпека підприємства є основою його функціонування, що характеризує стійкий стан діяльності та створює передумови для подальшого розвитку і зростання підприємства. Тому процес реалізації та забезпечення корпоративної безпеки має постійний циклічний характер, завдяки чому корпоративна безпека підприємства надає йому конкурентні переваги на ринку, фінансову стабільність через збалансування інтересів суб’єктів такої безпеки. Важливою умовою забезпечення корпоративної безпеки є побудова системи захисту, яка є сприятливою та корисною для самого підприємства і не шкодить умовам роботи та життєдіяльності персоналу, умовам життя населення, яке проживає на “спільній” з підприємством території. Важливість та необхідність забезпечення корпоративної безпеки пояснюється особливостями та характеристиками підприємства як самостійної, незалежної, відповідальної господарської одиниці, тобто такої, що сама обирає суть та методи реалізації економічної політики: стиль виробництва продукції, її реалізації, стратегію розвитку.

Функціонування будь-якої корпорації як відкритої системи ґрунтується на поєднанні інтересів великої кількості сторін. За своєю суттю інтереси на практиці можуть бути кардинально протилежними, тому і виникає потреба в узгодженні та збалансуванні інтересів, – у такий спосіб підприємство організовує корпоративну безпеку, ефективність якої вимагає створення на підприємстві власної системи безпеки [6].

Алгоритм побудови системи безпеки має такий вигляд: виявлення загроз діяльності підприємства; розроблення та реалізація стратегії з нівелювання загроз; збалансування та узгодження інтересів підприємства

Механізмами реалізації корпоративної безпеки: відстеження та аналіз реальних та потенційних небезпек; прийняття рішень про оптимальне та ефективне реагування на виявлені небезпеки; підбір ефективних заходів для запобігання виникненню небезпек та загроз; побудова відносин з контролюючими та регулюючими органами з метою захисту підприємства від неправомірних дій.

Організація корпоративної безпеки полягає в системі заходів, спрямованих на реалізацію безпечної діяльності підприємства, захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також узгодження та збалансування у просторі і часі інтересів усіх зацікавлених сторін, діяльність із забезпечення безпеки корпорації має безперервний та циклічний характер. Завдяки крокам із збалансування інтересів, підприємство забезпечує також і безпеку з боку суб'єктів зовнішнього середовища, взаємовідносини з якими можуть мати також небезпечний характер.

Сьогодні є велика різноманітність думок з трактування поняття “інтерес” та “економічний інтерес”. Наприклад, думка, що інтереси – це потреби, інша думка, що інтереси – це орієнтація на результат отримання прибутку. На думку В. П. Пономарьова, інтереси підприємства – це “його взаємодія з суб'єктами зовнішнього середовища, результати якої – отримання прибутку, причому взаємодія носить постійний чи тимчасовий характер, а також може бути примусовою чи вільною за вибором”. Інтереси підприємства пов'язані з керівництвом підприємства, персоналом підприємства, власниками засобів виробництва [4, с. 90]. А Г. А. Пастернак-Таранушенко дає таку характеристику: “економічних інтересів – діяльність торгівельних або виробничих об'єднань та груп направлена на реалізацію поставленої мети із забезпечення та отримання економічних переваг” [7, с. 224]. На практиці відомо велику кількість думок щодо розподілу та класифікації інтересів.

Цитуючи В. П. Пономарьова, зазначимо, що прибуток не завжди є єдиним та важливим показником інтересів підприємства, зазвичай він визначається в комплексі з такими поточними інтересами, як розширення ринків збуту, збільшення обсягів виробництва та продажу, оптимізація виробництва, формування позитивного іміджу та ін. [4, 9]

За своєю структурою економічний інтерес – це поєднання економічних потреб суб'єктів господарської діяльності в одну складну систему зі своїми характеристиками. Інтереси підприємства – це тимчасові чи постійні за часовим характером потреби підприємства, які керівництво компанії вважає пріоритетними, та які є основою для вибору господарської політики, стратегії розвитку, стилю поведінки. У деяких випадках інтереси стають причиною виникнення конфліктів. Тому кожне підприємство ставить завдання з забезпечення безпеки, захисту інтересів та запроваджує заходи, які будуть слугувати основою для реалізації поставленої мети. Економічні інтереси описують сформульовані потреби суб'єктів господарської діяльності. Беручи до уваги характеристику корпорації як відкритої системи, що співпрацює з широким колом осіб чи зацікавлених сторін, тобто має публічну (відкриту) діяльність, трактується поняття “інтереси” згідно з теорією інтересів, тобто під час співпраці кожна із сторін переслідує свої власні інтереси, які не завжди є спільними. На прикладі соціально-психологічних взаємовідносин підприємства та фондового ринку Петражицький доводить, що суспільство корегує поведінку підприємства, створюючи передумови для діяльності підприємства в межах закону [8, с. 200]. Інакше кажучи, підприємству необхідно враховувати інтереси суспільства та його окремих груп, обираючи стратегію діяльності та розвитку підприємства.

Причину виникнення конфліктів з погляду теорії інтересів пояснював І. Тарасов. На його думку, інтереси окремої особи можуть бути особистими та груповими [12, с. 494]. Частіше інтереси груп є різноспрямованими, що пояснює виникнення такого явища, як конфлікт інтересів. Наявність різних видів інтересів у корпорації: суспільних, корпоративних, особистих визначається розміром компанії, тобто в великій компанії поєднуються інтереси більшої кількості груп.

Нерідко різноплановість інтересів різних груп корпорації є причиною виникнення корпоративних конфліктів. Завданням корпорації з погляду забезпечення економічної безпеки: використати конфлікти з користю. Тобто ефективна реакція та вжиті заходи з усунення конфліктів надають перспективу для подальшого розвитку, на базі отриманого досвіду. У протилежному разі конфлікти можуть призвести до кризи чи банкрутства.

На ринковому рівні інтереси підприємства являють собою конкурентні інтереси. Тобто реалізуючи свої інтереси, компанії стають конкурентами, важливо, що інтереси конкурентів не завжди є різними, в деяких випадках інтереси можуть бути схожими. Наприклад, розширення ніші ринку, отримання доступу до ресурсів [2, с. 14]. Тому характеризуючи інтереси різних компаній, розподіляють їх так: у партнерів інтереси схожі, у конкурентів – різні. Що пояснює відносний характер інтересів, тобто ті компанії, які є конкурентами можуть стати партнерами в результаті трансформації інтересів. Наприклад, за словами Г. А. Пастернак-Таранушенко, зміни, які відбуваються в загальному оточенні, є причиною змін інтересів. Але природа суперечностей інтересів полягає в пошуку балансу між різними інтересами. [7, С. 179–182.].

Забезпечення корпоративної безпеки передбачає два види реагування: коригування зовнішніх факторів відповідно до власної політики, в іншому випадку – пристосування до нових змін. Ефективність проведення змін (якість адаптації) залежить від таких умов: високий ступінь знань, вмінь та навичок керівництва корпорації; зважена перспективна, стратегічна політика (структура заходів); якісні матеріально-технічні, фінансові, інформаційні ресурси.

Адаптація як одна із складових економічної безпеки за природою своєю має характер реагування на зміни та пристосування до таких змін. На нашу думку, ефективнішою є поведінка, спрямована на випередження, тобто аналіз чинників (і зовнішніх, і внутрішніх), які можуть спричинити зміни та прийняття рішень про заходи з нівелювання і запобігання виникненню загроз.

Одним із методів реалізації принципу випередження є моніторинг, аналіз та збалансування інтересів характерних для всіх періодів розвитку підприємства та інтересів всіх груп. Заходи, які вживаються для збалансування інтересів, об'єднуються в загальну систему узгодження інтересів.

Узгодження інтересів та розв'язання конфліктів входить в обов'язки органів правління (ради директорів). Результатом діяльності цих органів є ефективне узгодження інтересів та управління компанією. Як показує практика, найефективнішим методом вирішення та запобігання конфліктів між корпорацією та акціонерами є конструктивний діалог. При цьому політику корпорації потрібно будувати на таких засадах: прозора та чітка звітність; своєчасна та повна інформація щодо діяльності корпорації та поточного стану справ (якщо це не суперечить розголошенню комерційної таємниці); чіткі правила, норми та принципи викладені в внутрішніх документах корпорації; чітко встановлені правила діяльності керівних органів, загальних зборів, наглядових рад.

З іншого боку, захист прав та інтересів акціонерів слід встановити на законодавчому рівні, що призведе до зниження рівня конфліктів, нечесної поведінки.

Шляхами реалізації узгодження інтересів є активніша позиція акціонерів щодо реалізації прав, тобто участь у прийнятті рішень і представництво власних інтересів в органах управління компанією. [3, с. 153]. На практиці відомі приклади, коли управління компанією перебуває в руках власників контрольного або блокуючого пакетів акцій. В таких випадках виникає загроза стабільній діяльності компанії. Тому теорія груп ґрунтується на врахуванні інтересів всіх груп, а завдання корпоративного управління полягає в збалансуванні інтересів всіх учасників корпоративних відносин.

Інтереси акціонерів в сфері корпоративних відносин мають майновий та немайновий характер. Реалізація та дотримання цих інтересів становлять основу забезпечення економічної безпеки. Майновими інтересами є питання, пов'язані з прийняттям рішення про інвестування, участь у розподілі прибутку (отримання дивідендів) та його використання, а немайнові інтереси передбачають участь акціонерів в управлінні корпорацією [12, с. 452–520].

З іншого боку, діяльність компанії визначають фактори зовнішнього середовища. Складовими якого є: держава (законодавча база та державні органи), постачальники ресурсів (матеріальних та людських), конкуренти, споживачі, партнери та компанії, які надають послуги, фінансові структури (банки). У своїй діяльності компанії змушені узгоджувати інтереси зовнішніх структур відповідно до власної господарської діяльності, а інколи захищати свої інтереси в результаті впливу зовнішніх факторів. Отже, в комплексному поєднанні заходів узгодження інтересів зовнішнього середовища та узгодження інтересів учасників корпорації підприємство забезпечує економічну безпеку своєї діяльності. [4; 10; 11]. Крім того, від узгодження інтересів учасників корпоративних відносин залежить наявність перспектив та ефективності розвитку.

На практиці узгодження інтересів полягає в компромісних рішеннях щодо поведінки відносно всіх учасників та заінтересованих сторін [1]. Аналіз та оцінка проведених заходів здійснюється з врахуванням досягнутих показників результативності в заданій точці часу та просторі. А остаточною результатом узгодження є побудова запланованих стилів поведінки та взаємодії кожної із сторін, пристосування до наявних умов та адекватна реакція, а також реалізація поставленої задачі.

Процес узгодження інтересів складається з таких кроків: визначення пріоритетності інтересів; визначення механізму узгодження інтересів (комплексу заходів, які використовують для забезпечення узгодженості інтересів); визначення суб'єктів інтересів та характеристика їх інтересів. Суб'єктами інтересів компанії є керівні органи, структурні підрозділи компанії, персонал.

Функції керівних органів – управління корпорацією та економічною безпекою корпорації. Керівним органам притаманні два види інтересів: зовнішні та внутрішні. У своїй діяльності керівні органи мають комплекс прав та функцій для реалізації внутрішніх інтересів, тобто інтересів структурних підрозділів. До зовнішніх інтересів належать інтереси в сфері ринкових відносин та місця компанії на ринку, прибуткова діяльність, ефективне виробництво, що ґрунтується на інноваційних технологіях, економічна безпека.

Інтереси структурних підрозділів складаються з особистих і виробничих інтересів робітників підприємства, тобто створення умов для ефективної діяльності, для зацікавленості персоналу в ефективності власних результатів праці і як наслідок зростання ефективності та прибутковості підприємства, забезпечення економічної безпеки.

Інтереси персоналу обумовлені особистими потребами і правами власності, зацікавленості в ефективних результатах праці, якісних умовах праці, підвищенні особистих доходів, рівня та якості життя, можливості самореалізації, забезпечення економічної безпеки [5].

Для узгодження та забезпечення взаємного збалансування інтересів учасників корпоративних відносин керівництво використовує комплекс заходів, який можна розглядати як механізм узгодження інтересів з метою забезпечення відповідності інтересів один одному. Основою для формування механізму є особливості характеристик підприємства: етап розвитку, особливості та вид діяльності підприємства, склад та характеристики персоналу, завдань, які поставило керівництво компанії, організація економічної безпеки [1].

Механізм узгодження інтересів передбачає детальне вивчення та аналіз усіх складових, оцінку доцільності запровадження заходів, а також оцінку очікуваних результатів.

На нашу думку, найважливішим є питання механізму узгодженості з погляду кадрової політики. Ефективність проведених заходів можлива за умов: зацікавленості персоналу в змінах, кваліфікаційному та професійному рівні персоналу, який може приймати рішення, відповідності механізму узгодження до інтересів робітників.

За природою діяльності механізми узгодження інтересів застосовуються в трьох напрямках (рівнях): 1) узгодження інтересів на рівні робітників – особисті інтереси; 2) узгодження інтересів на рівні структурних підрозділів – особисті та професійні інтереси; 3) узгодження інтересів компанії із зовнішнім оточенням, тобто узгодження інтересів з партнерами, постачальниками, споживачами, державними органами місцевої влади, а також з громадою (населенням, що проживає на території де функціонує підприємство).

Визначальною вимогою та умовою доцільності запровадження механізму узгодження інтересів є результат з забезпечення економічної безпеки.

Для отримання найефективніших результатів від вжитих заходів узгодження інтересів на практиці розроблений алгоритм дій, який має такий вигляд: моніторинг та аналіз стану, виявлення наявних чи можливих конфліктів; усвідомлення необхідності та доцільності запровадження заходів та механізму узгодження інтересів; розподіл інтересів за пріоритетністю та вибір методів узгодження інтересів; безпосередньо узгодження інтересів; оцінка результатів.

Але на практиці можливий і результат, коли компроміс не може бути досягнутий і механізм узгодження інтересів не діє. Ще один із варіантів – це відсутність необхідності узгодження інтересів, в такому разі співпраця учасників припиняється. Але такий результат можливий не для

всіх сторін, наприклад, припинення співпраці між структурними підрозділами компанії – неможливий, отже, найпоширенішим та найоптимальнішим способом урегулювання конфлікту є компроміс, як різновид балансу інтересів.

Для ефективнішого узгодження інтересів керівництво підприємства повинно детально аналізувати та відслідковувати зміни стану зовнішнього та внутрішнього середовища, з одного боку, та проводити аналіз взаємозв'язків інтересів усіх учасників відносин з погляду їх узгодженості, з іншого.

Оцінюють ефективність узгодження інтересів за такими критеріями: стан соціально-економічного розвитку компанії, оптимальність використання ресурсів, розвиток перспективних структурних підрозділів для подальшої діяльності компанії.

Кінцева мета реалізації та узгодження інтересів: забезпечення економічної безпеки підприємства, здатність адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози.

Інтереси всіх учасників корпоративних відносин поділяються на інтереси розвитку та інтереси забезпечення безпеки, особливістю поєднання цих інтересів є взаємопов'язаність, оскільки реалізація інтересів безпеки створює передумови реалізації інтересів розвитку.

Забезпечуючи економічну безпеку, керівництво формує конкурентоздатність підприємства і його інвестиційну привабливість. Тим самим збільшуючи вартість підприємства на фондовому ринку. Для більшості інвесторів показником привабливості підприємства є показники безпеки (стан взаєморозрахунків з партнерами, відсутність фінансових зобов'язань, наявність у складі персоналу кваліфікованих управлінців, відсутність спірних питань).

З іншого боку, реалізація безпеки лежить в основі реалізації інтересів розвитку, тим самим надає економічні вигоди.

Оцінка якості реалізації корпоративних інтересів безпеки відбувається за показниками:

- якість організації безпеки з фінансової сторони показує перспективи для розвитку компанії та є основою для вибору подальшої стратегії;
- якість організації безпеки з кадрової сторони, оскільки людський капітал – це головна складова розвитку підприємства, саме від робітників (від їх професіоналізму та від їх ефективності роботи) залежить економічне зростання підприємства;
- якість організації безпеки з виробничо-господарської сторони. Ефективність ведення господарської діяльності передбачає оптимальне використання наявних ресурсів, оптимальні витрати, постійне вдосконалення технологічних процесів шляхом оптимізації виробництва та поновлення основних засобів;
- якість організації безпеки з інформаційного боку, тобто захист підприємства від витоку комерційної таємниці, формування інформаційного простору навколо підприємства: позитивний імідж на ринку, подавання звітності.

Ще однією із сторін оцінки безпеки є безпека корпоративної частки акціонера, вона полягає в оцінці можливостей виникнення конфліктів, пов'язаних реалізацією права власності відповідно до частини акцій. У межах заходів щодо забезпечення безпеки аналізують поточний стан з визначення реальних та потенційних конфліктів, які несуть загрозу для корпорації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Характеризуючи особливості функціонування будь-якої корпорації, як відкритої системи, відзначимо, що її діяльність ґрунтується на поєднанні інтересів великої кількості сторін. Інтереси кожної із сторін можуть бути кардинально протилежними, тому і виникає гостра необхідність узгодження та збалансування інтересів. Важливим результатом узгодження інтересів є організація корпоративної безпеки. Процес організації корпоративної безпеки полягає в системі заходів, спрямованих на реалізацію безпечної діяльності підприємства, захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також узгодження та збалансування у просторі і часі інтересів усіх зацікавлених сторін. Тому узгодження економічних інтересів підприємства визначає його економічну свободу, а вона своєю чергою створюється на базі економічної безпеки підприємства. Узгодження інтересів для забезпечення економічної безпеки компанії – це комплекс організаційних заходів, які мають постійний та циклічний характер. На

практиці узгодження інтересів полягає в компромісних рішеннях щодо поведінки відносно всіх учасників та зацікавлених сторін. Аналіз та оцінка проведених заходів здійснюється з врахуванням досягнутих показників результативності. А остаточним результатом узгодження є побудова запланованих стилів поведінки та взаємодії кожної із сторін, пристосування до наявних умов та адекватна реакція, а також реалізація поставленої задачі. Забезпечуючи економічну безпеку, керівництво формує конкурентоздатність підприємства і його інвестиційну привабливість. Тим самим збільшуючи вартість підприємства на фондовому ринку. Для більшості інвесторів показником привабливості підприємства є показники безпеки (стан взаєморозрахунків з партнерами, відсутність фінансових зобов'язань, наявність у складі персоналу кваліфікованих управлінців, відсутність спірних питань).

1. Безбожний В. Л. Алгоритм вибору способу гармонізації інтересів соціально-економічної безпеки підприємства / В. Л. Безбожний // *Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 20.* – Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2008. – С. 199–206. 2. Доровской А. Н. Экономическая безопасность в системе национально-государственных интересов : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.01 “Экономическая теория” / А. Н. Доровской. – Саратов, 2008. – 18 с. 3. Гольдельман С. І. Економія і політика промисловості / С. І. Гольдельман. – Подєбради : Вид-во Тов-ва при УГА, 1923. – 210 с. 4. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: монографія / Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К.: Лібра, 2003. – 280 с. 5. Кузьмин О. Є. Экономические проблемы слияния предприятий / О. Кузьмин, Р. Шуляр // *Економіка України.* – 2003. – № 12. – С. 26–33. 6. Норт Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. – К. : Основи, 2000. – 198 с. 7. Пастернак-Таранушенко Г. В. Результати дослідження шляхів забезпечення економічної безпеки України // *Економіка України.* – 2000. – № 11. – С. 21–28. 8. Петражицкий Л. И. Акционерная компания. Акционерные злоупотребления и роль акционерных компаний в народном хозяйстве: Экономическое исследование / Л. И. Петражицкий. – СПб., 1898. – 226 с. 9. Подлужна Н. О. Організація управління економічною безпекою підприємства : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.06.01 “Економіка, організація і управління підприємствами” / Н. О. Подлужна. – НАН України; ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2003. – 20 с. 10. Пономарьов В. П. Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства: дис. канд. экон. наук: 08.06.01. – Луганськ, 2000. – 216 с. 11. Соснин А. С., Прыгунов П. Я. Менеджмент безопасности предпринимательства: учеб. пособ. / П. Я. Прыгунов. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357 с. 12. Тарасов И. Т. Учение об акционерных компаниях: Разсуждение, представленное для публичной защиты на степень доктора / И. Т. Тарасов. – К. : Университетская типография И. Завадзкого, 1878. – 706+50+VI с.